

PROPRIETAR—DIRECTOR

Dr. AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:

conform regulamen. de aplicare a tarifului comercial, categoria V.

Unitatea

REDACTOR

Prof. DUMITRU NEDA

Fiocă înscrisă în Registrul de
duplicații al Trib. Târnava-Mică
sub Nr. 2—1938.

ABONAMENTE

Pe un an . . . 200 Lei

Pe 6 luni . . . 100 Lei

Pentru străinătate 400 Lei

Foaie bisericească — Apare în fiecare Sâmbătă

Ziua libertății

Nu e vreme de serbări; ci de griji, de sbucium, de încordare. De aceea aniversara lui 3|15 Mai a trecut peste noi, anul acesta, aproape nebăgată în seamă. Doar câteva gazete dacă i-au închinat rânduri de pioasă aducere aminte.

A sărbătorit-o însă Blajul. În plină și cucernică unanimitate. Cu adâncă simțire și religioasă reculegere. Ceeace au pierdut în fast, festivitățile au câștigat în interiorizare, în intensitate. — Se cădea să fie așa. Căci deși 3|15 Mai este a neamului întreg, este în chip deosebit a Blajului nostru. Întâia afirmare conștientă a voinții românești de „a-și croi altă soartă”, de „a muri mai bine 'n luptă decât a fi sclavi iarăși în vechiul nost' pământ”, această peatră de hotar care a deschis pe veacuri drumul istoriei românești — este înainte și mai presus de toate un rod al școlilor blăjene. Ele au trezit, prin trudă apostolică și cu răbdare de mucenicie, în neamul obidiților iobași fiorul dătător de viață al conștiinței de neam, mândria obârșiei latine adusă din Roma străbunilor, și au revărsat peste întreg cuprinsul românesc idealul de lumină a libertății care a călăuzit apoi voințele și a oțelit brațele la fapte eroice.

Indiferent însă de cadrele externe ale serbărilor, comemorarea își păstrează întreaga putere de vrajă și, mai ales, toată comoara de învățături care trebuie să fie îndreptarul nostru național în bezna primejdioasă a zilei de astăzi, așa cum au fost catehism politic al nației noastre în tot greul urcuș care a dus de pe „Câmpul Libertății” dela Blaj la adunarea de 1 Decembrie 1918 dela Alba Iulia.

Trebuie să înțelegem și astăzi ceeace au simțit adânc strămoșii: că există valori mai de preț decât viața, lucruri pe care dacă nu le ai nu face să trăiești. Libertatea națională este dintre ele. — În același timp însă trebuie să știm, că aceste comori nemuritoare, care sunt marile valori sufletești naționale, se cuceresc cu greu, în vreme lungă, prin stăruință și jertfă de generații. Un veac și jumătate l-a trebuit Blajului până când sămânța risipită năncetat de pe catedrele lui a rodit adunarea dela 3|15 Mai! Cât sbucium disperat, câte încercări neisbutite, câte șovăeli și primejdii n'au trebuit biruite în această lungă postate de vreme chinuitoare! Biruința însă a venit. Nu putea să nu vină. Alții au fost cei ce au semănat, și alte generațiile cari au cules roada. Dar așa este firea marilor și dreptelor idealuri: rășbat irezistibil și nu este putere pe lume care, odată încolțite, să le poată înăbuși. — Două sunt condițiile pentru izbândirea marilor țeluri colective: credința neînfrântă în biruința finală și solidaritatea care, peste toate deosebirile de orice fel, cimentează neamul într-o singură vrere, într-o singură ființă.

Viața liturgică

(=). S'au scris biblioteci întregi despre slujbele dumnezeiești. Despre frumuseța lor fără seamăn, ca și despre bogăția harurilor ce se revarsă prin ele peste biata noastră lume chinuită de nevoi. Locul și rostul lor în viața Bisericii este esențial. S'a cristalizat în ele, în forme de neîntrecută artă, pietatea veacurilor. Tocmai de aceea sunt, pentru mulțimile fără număr ale credincioșilor, nu numai izvor de binecuvântare și de mângâiere, ci și cea mai minunată școală de credință și de moravuri.

De prisos însă să stăruim; suntem convinși cu toții de adevărata acestor constatări fundamentale. Știm, că nivelul vieții liturgice este barometru fără greș al însăși spiritualității creștine. Grija, pietatea și podoaba cu care se fac serviciile divine sunt certificat infalibil pentru cler; felul cum participă poporul arată inapelabil planul, mai scăzut ori mai înălțat, la care s'a știut ridica trăirea lui religioasă.

Privind în această lumină situația în care ne găsim astăzi, vom avea și motive de puțină bucurie, dar și de multă întristare. Vom însemna, cu voioasă obiectivitate, oarecare progrese față de trecut. Vom fi însă nevoiți să constatăm lipsuri și umbre care te lasă îndurerat. Fiindcă și aci, ca în toate celelalte direcții, întrebarea nu e: ce am făcut, ci: ce ar fi trebuit să facem și să avem; nu: cât am progresat, ci unde ar fi trebuit să ajungem?! Trebuie să privim în jur, și să vedem ce cere, în această privință, vremea cu rafinamentele ei, serios ori pseudo-culturale, și cu încălcita ei problematică sufletească. Să facem și o rapidă comparație cu alții, mai înaintați decât noi. — Va trebui atunci să recunoaștem că am rămas în urmă. Nu numai în urma acelora cari au plecat la drum înaintea noastră și în condițiuni mai favorabile. Ci am rămas, pur și simplu, în urma vremii. Și asta-i mai trist. Mai mult și mai rău: nu o dată ai impresia că generațiile bătrâne au fost mai vii legate de viața liturgică a bisericii decât sbuciumatele și truditelile rânduri de oameni striviți în mecanis-

Avem nevoie de puterea și mângâierea acestor învățături mai ales astăzi, când zările se întunecă și amenință. Astăzi trebuie să fim tari în credința dreptății noastre, siguri de biruința finală a idealurilor spirituale și morale în ciuda oricărui cutropiri ale forței brute și oricărui înfrângerii aparente. Dreptatea, sufletul popoarelor, idealul libertății nu mai pot fi desființate. De nimeni!

mul ordinii economice materialiste a veacurilor din urmă. Bătrânii au fost mai bisericeși, mai postelnici, mai cunoscători ai slujbelor și rânduelilor bisericești, mai prezenți nu numai la sfinte și scurte liturgii, ci și la utrenii și vecernii, la acatiste și dupăcinare, care se făceau cu neobosită stăruință și se urmăreau cu adâncă pietate.

De ce oare? Din vina preoțimii? În general, da. Nu doară că cea de azi nu ar fi cel puțin așa de bună ca cea de ieri. Suntem convinși de contrarul. Nu numai în învățătură, ci și în pietate și în râvnă clerul nostru arată o linie mereu ascendentă. Necazul este însă că vremea merge mai repede decât noi. Cu puțina lor carte și cu simpla dar solida lor cucernicie, bătrânii și-au dominat vremea, care însă se dovedește mai tare decât noi și ne lasă în urmă. Asta-i tot ce vrem să spunem.

De aici însă trebuie trase imediat o seamă de conclusii. Și trebuie trecut la o serie de rândueli și de fapte. — Trebuie, adecă, revizuit radical întregul capitol al vieții liturgice, sub toate aspectele sale, și raportat la trebuințele vremii noastre agitate și zăpăcite. — Altfel suntem în primejdia de a pierde tot mai mult din tainica putere și bogăție a cultului nostru, în care veacurile au închis frumuseți cu adevărat divine.

În chip firesc, cercetările și îndreptările vor trebui să meargă în multe direcții. Lucrul cel dintâi și mai necesar: cărți liturgice. Să le avem pe toate. Frumoase ca limbă și ca înfățișare. Așa cum sunt cele publicate la Blaj, în vremea din urmă. Așa vor trebui să fie toate. (Incununate și cu o nouă, completă și bună traducere a Sf. Scripturii). — Se va vedea apoi, că în aceste cărți se găsesc multe alte slujbe, în afară de liturghia care se face Dumineca și de vecernia, care tot n'a ajuns să se facă pretutindeni regulat. Și sunt de aceea care au deosebită putere de atracție: Acatiste și Paraclise, Dupăcinare și Liti și atâtea altele pe care credincioșii le văd extrem de rar, și le doresc foarte.

Bine înțeles, dacă se fac cum trebuie. — Iată o altă latură a problemei; mult mai importantă decât cea dintâi, fiindcă lasă mai mult de dorit. Curățenia și podoaba locașului de închinare, care trebuie să aibă atmosferă de rugă și de adorație; pietatea sinceră a preotului, grija de a rosti rugăciunile și citirile frumos și la înțeles, iar nu a le îmblăți și boscorodi în vârtejuri de sunete amețitoare; cântarea „dulce” a stranei pe care o prescriu rubricile în locul răcnetelor, scâncetelor și hodorogelilor neînțelese care bagă spaima în auditori; în urmă, participarea întregii asis-

tențe la cântare și la recitarea în comun a rugăciunilor (care se pot face și alternativ), etc. — sunt tot atâtea elemente ce trebuiesc neapărat înnoite spre a se ajunge la adevărata reformă liturgică, cerută de vremile noastre.

Și după toate acestea, rămâne încă de împlinit ceva ce ni-se pare de maximă importanță și ceea ce a fost mai neglijat în trecut: *instrucția liturgică a credincioșilor*. Oamenii nu vin, la biserică, ori dacă vin, nu urmăresc slujbele și nu profită sufletește din ele din simplul motiv că nu le înțeleg. Aud cântări târăgănite ori citiri pe nerăsuflăte, din care nu pricep nimic. Văd acțiuni ciudate, rostul cărora le este cu totul străin. Este atât de mare ignoranța în privința acesteia, încât e mai bine să nu vorbim de ea. Ajunge ca fiecare slujitor al altarului să-și pună sieși, în conștiință, această întrebare: oare câți din credincioșii mei cunosc bine cel puțin sfânta liturgie? Câți o pot urmări pas cu pas, legând de ea patima mântuitoare pe care o recapitulează și o repetă? — Dar oare câți din ei cunosc nu una, ci mai multe metode de a asculta liturgia, pentru a le varia după starea lor sufletească variată? — La celelalte slujbe nu mai punem întrebări. Ci constatăm: nihil volitum, nisi cognitum. Nu vom avea biserici pline și, în ele, suflete cu adevărat înălțate, impresionate și îmbogățite spiritualicește câtă vreme nu vor fi instruiți, prin *serii sistematice de predici liturgice*, despre înțelesul și rânduiala serviciilor divine, cu cuprinsul dogmatic, moral și simbolic al lor. Ceea ce se învață în școala primară, în privința acesteia, este cu totul insuficient ori chiar null!

Incheem. — Voim înnoirea vieții religioase și morale. E bine să știm, că ea nu-i posibilă fără o puternică, sinceră și conștientă viață liturgică. *Lex credendi — lex orandi!*

Comemorarea zilei de 3/15 Mai. Cadru restrâns: în afară de grupul celor 21 comandanți străjeri din ținutul Mureș conduși de dd. insp. Sever Pop și Eug. Hulea, numai Blajul. A-

cesta însă întreg: cu Mitropolitul în frunte, toate autoritățile ecleziastice, civile și militare; impunătoarele stoluri ale tineretului școlar cu dascălii lor; publicul blăjan mai numeros și mai sărbătorească decât oricând.

A plutit peste întreg programul aerul de pioasă reculegere care a stăpânit la **liturgia solemnă** celebrată în catedrala unde a vibrat solia lui Bărnăuțiu și în care acum armoniile corului mixt al școlii normale de băeți, condus de Păr. C. Cherebețiu, răsunau ca o caldă rugăciune. — La „**Piatra libertății**“, după ceremonialul „**ridicării pavilionului**“, s'a depus, în acordurile „**Imnului eroilor**“, o frumoasă cunună; apoi au slăvit memoria zilei, în cuvântări impresionate, dd. insp. Sever Pop și Păr. Dr. V. Aftenie, iar clericul V. Gligor a recitat cu mult avânt fragmente din cuvântarea lui Bărnăuțiu. — Cunună vie de mișcări armonioase a fost ansamblul de gimnastică ritmică executată de școlile de fete, sub comanda dș. M. Trifan. Apoi întreaga asistență a intonat, puternic și adânc simțit, imnul zilei: „**Deșteaptă-te Române**“. — La masa intimă, prezidată de I. P. S. Sa mitropolitul Alexandru, care a închinat pentru M. Sa Regele, au rostit toasturi Păr. Ion Pop-Câmpeanu, Victor Crețu, d. Eugen Hulea, Victor Micu și Sever Pop. Cu acest prilej s'au expediat telegrame omagiale M. Sale Regelui și unora din membrii Guvernului.

După masă, în „**Palatul Cultural**“, s'a desfășurat un reușit **festival artistic**, susținut de școlile noastre. Din bucățile de cor s'a remarcat în deosebi „**Aleluia**“ din „**Mesia**“ de Mendel, cor mixt (șc. normală de băeți, liceul teoretic și comercial de fete, studenții Acad. teologice) cu orchestră (Șc. normală de băeți) dirijat de prof. Oct. Pop. — Foarte potrivită piesa ocazională a Păr. prof. N. Comșa: „**Fântâna darurilor**“, pe care au jucat-o cu pricepere elevi ai liceului de băeți.

Astfel, redusă în proporțiile sale exterioare, serbarea zilei de 3/15 Mai a câștigat în adâncime și a lăsat impresii adânci în toți cei cari au luat parte la ea.

Un imperativ al vremii

Liturgia zilnică, izvor de tărie sufletească și progres pastoral.

Opera de refacere morală a preoțimii, preocupă azi întreaga Biserică. „**Unirea**“, în coloanele ei, are în fiecare număr sugestii și îndemnuri spre mai bine, pentru preoții altarelor. În toate ramurile pastorale. Dorința spre progres este arzătoare și necesară, astăzi mai mult decât ieri. În biserică în special.

Preotul Domnului caută să se acomodeze vremilor și conștiințelor. Viața a luat un nou aspect, față de care slujitorul altarului va trebui să îmbrace și el o nouă haină... Până mai ieri ne făceam doar datoria, astăzi și mâine va trebui să facem ceva mai mult. În vremi de restriște, dureri și neliniște, sufletul omenesc este mai inclinat spre cele sfinte, caută ajutorul și îndurarea lui Dumnezeu, se va apropia de biserică și preot. Momentul este sosit și va trebui folosit. Psihologia vremii se pare că ne pune la încercare chemarea și vrednicia noastră. Să pricepem acest lucru și să încercăm a exploata momentul pas cu pas. *Carpe diem.*

Haina nouă ce trebuie să o îmbrăcăm este spiritualizarea vieții noastre, a preoților. Prin aceasta vom impune și vom fi magnetul sufletelor încredințate nouă. Calea ce ne duce la această perfecțiune este biserică, cu jertfa sf. liturgii în special. Glasul de dimineață și regulat al clopotului va trezi conștiințele la realitatea faptului. Pe aceeași cărărie — până acum nebătută — a bisericii, vor urca, după preot, credincioșii. Puțini la început, dar mulți atunci când se vor convinge de statornicia și conștientozitatea cu care păstorul își îndeplinește chemarea. Și chiar dacă liturgia noastră zilnică nu va fi ascultată de un număr prea mare de credincioși, totuși ea este pentru preot un izvor prea abundent de har și tărie în viața pastorală.

Pe neobservate, meritele jertfei de pe cruce îți vor fi aplicate ție personal și poporului tău. Îți vei câștiga tăria necesară pen-

Foia „Unirii“

Cuvânt festiv

Rostit de Păr. Dr. VASILE AFTENIE
în ziua de 3/15 Maiu 1940.

Nicicând ziua de 3/15 Maiu nu a fost sărbătorită în vremuri atât de critice ca cele pe care le trăim azi. Chiar de aceea trebuie, ca astăzi, aici pe Câmpia Libertății, în apropierea monumentului de care se leagă cele mai sfinte amintiri ale poporului românesc de dincoace de Carpați, să ne descoperim capetele și să răscolim trecutul.

Ziua aceasta este mândria noastră; câmpia pe care stăm vatră scumpă a românismului; cununa de școli ce o înconjoară, cu bătrâna Catedrală, mărturie vie a tot ce a fost Blajul cultural și bisericesc pentru neamul românesc.

Iată, de ce ne-am adunat și astăzi, ca în toți anii, să proslăvim această zi măreață cu toate relicvile ei.

Păcat, că vremurile grele pe care le trăim nu ne-au permis să dăm amploarea care se cuvenea acestei zile Blajul, numit de atâtea ori Mecă a românismului, este doar locul de unde a răsărit soarele Românilor, care soare nicicând n'a fost mai strălucitor ca în memorabila zi de 3/15 Maiu 1848.

Era o zi frumoasă de Luni. Iată cum ne-o descriu istoricii: „Ziua de 3/15 Maiu era una din cele mai strălucite, era limpede, senină. Câmpul verde și înflorit. Era căldură fierbinte. Poporul sta numai în cămăși albe, încinși toți cu șerpăre“.

Văile Transilvaniei deja cu două zile înainte de marea zi s'au fost transformat în râuri de oameni, care în chiote de bucurie se scurgeau spre Câmpul Libertății, formând o mare de oameni.

Românii transilvanii gemeau de veacuri sub jug străin. Sufletele lor au înăbușit în ele atâta amar și jale, încât era cu neputință să nu izbucnească. Răbdarea a fost de prea lungă durată.

Pronia cerească însă, nădejdea de totdeauna a Românilor, a voit ca acest popor plămădit pe câmpurile, prin văile și munții Transilvaniei, să-și redobândească libertatea și dreptul la viață. Pământul pe care l-a udat secolele de rând, cu sudoarea feței lui, trebuia să fie al lui.

Poporul românesc era despolat de cele mai elementare drepturi politice și sociale. Dărilor erau grele, dar d'asprețul stăpânilor și mai greu. Starea lucrurilor apare atât de limpede din răspunsul dat stăpânirii din trecut, de către martirul neamului I. M. Clain, încă cu o sută ani înainte de, 48: „Nu trebuie să vă mirați că bieșilor oameni în afară de piele nu le lăsați nimic, cu ce să se hrăneasă. Oare

nu Românii vă lucrează oțele, minele de fier și de aur. Iar de pe unii nu despoiați și pielea?“. Desnodământul trebuia să se producă.

Onorată Asistență, și în, 48, ca mai apoi și ca întotdeauna, poporul românesc aflându-se la răspântii anevoioase, a format zid puternic în jurul conducătorilor supremi, împreună cu elita societății. El știe să treacă peste orice considerente, fie ele politice, sociale și chiar confesionale. La nevoie toate aceste dispar, rămânând singură ideea de unitate daco-română între hotarele ei firești, a teritoriului pe care trăește.

Dacă nu ar fi fost așa, n'am fi avut niciodată 3/15 Maiu. Și cum s'ar fi putut întâmpla aceasta, dacă inimile lor n'ar fi bătut la fel, și dacă în gândul lor n'ar fi urmărit același sfânt ideal: desrobirea poporului român și trezirea lui la o nouă viață?! În fața dragostei și a bunei înțelegeri se prăbușesc munții urei și dispar râurile de venin, făcând loc câmpurilor mănoase, străbătute de ape cristaline, vindecătoare de dureri și de necazuri.

Să facem cu istoricul, o privire retrospectivă și să reconstituim, pe scurt, ziua a cărei aniversare o proslăvim azi.

În ziua de 25 Martie 1848, în prezența lui Timoteu Cipariu, s'a pus la cale marea adunare. Aron Pumnul redactează proclamația-convocator, pentru Dumineca Tomii, pe care clericii și studenții (așa se numeau atunci elevii) dela școlile din Blaj au copiat-o în sute

tru a putea face față chemării tale; vei impune respect și stimă celor din altă strană și dușmanilor tăi; poporul se va consolida în credință; îți vei câștiga dragostea și încrederea lor; te vor urma în toate operele pastorale și-ți vei vedea cu ochii înfăptuit idealul preoțesc. Simpla trecere regulată spre biserică la sf. liturgie va putea convinge chiar și pe cei ce te privesc din ascuns, mai mult decât cea mai bună predică a ta. Da, fiindcă și în acest caz, ca în atâtea altele, determină și hotărăște mai mult fapta, decât cuvântul.

Obiecțiuni împotriva acestui deziderat al vremii au fost și sunt destule. Neserioase însă, fiindcă nu s'a căutat nici odată înlăturarea lor. Ne-am obișnuit din primul an de pastorație numai cu liturgia de Dumineca și sărbători și așa continuăm și azi; fiindcă ne ascundem sub argumentele celor ce ne susțin și aprobă prin fapt procedura noastră și fiindcă nu există vreun ordin sau dispoziție pozitivă arhierescă. Uitam totuși hotărârile și îndemnul conciliilor noastre provinciale; și nu vrem să urmăm exemplul fraților preoți cari zilnic servesc la altar. Poate dacă Superioritatea noastră bisericească ar „porunci“ liturgisirea zilnică, atunci am băga de seamă că piedecile invocate în trecut cad dela sine și dispar. Impreună cu cea mai puternică scuză ce se aduce: a ocupațiilor economice și familiare. Singurul argument ce există în cauză este lipsa devoțiunii și lăncezeala sufletului. Va veni însă vremea — căci actualitatea o cere — când liturgia zilnică va fi pe primul plan și prima datorie a preocupărilor pastorale și nu va fi bisericească și preot, unde să nu se aducă jertfă în fiecare zi. Vestalele focului sacru din candelile altarelor vor fi preoții, cari prin vizita zilnică a bisericii vor îngriji flacăra veșnică, simbol al dragostei divine și al chemării lor.

Se va găsi atunci și cantor pentru strană, vom avea și prescură și vin, vom găsi și o oră liberă pentru celebrarea liturgiei și vom vedea că se poate și e bine așa.

Dacă o bună parte a preoților noștri — celibi și căsătoriți — și-au fixat ca sfântă

datorie liturgisirea zilnică, de ce să nu existe și pentru noi toți această datorie, acest program? Căci nu costă nimic în comparație cu ceea ce primim. Câți-va copii — în caz de lipsă și numai unul — băiat sau fetiță, vor putea înlocui perfect cantorul diplomat. La nevoie se va conveni cu învățătorul pentru ora dela 8—9 sau 9—10. Dacă nu se poate, atunci se găsesc copii trecuți peste școala primară cari nu cu greutate vor putea fi reținuți dela munca câmpului pentru o oră la biserică. Fie comuna cât de mică, dacă preotul are tot interesul va rezolva fără îndoială această piedecă. Pâinea și vinul se rezervă din fărimiturile de Dumineca și sărbători. Ajunge chiar și un careu de prescură și puțin vin. Nu e nevoie de mai mult. În anumite cazuri există și femei evlavioase — sau preoteasa — cari în mijlocul săptămânii vor frământa o prescură pentru sf. liturgie; iar 1 Kgr. — chiar dacă-i sacrificat de preot — va ajunge 2-3 săptămâni.

În cât privește timpul pe care trebuie să ni-l rezervăm în program, va depinde de ocupațiunile fiecăruia. La tot cazul, un mic sacrificiu se impune aici. O oră nu va stânjeni prea mult din muncile noastre agricole, dacă în prealabil am luat dispoziții, ca în timpul lipsei noastre acestea să nu sufere. În cazurile rare de deplasare la oraș, vom satisface datorința mai de dimineață în mod excepțional, fără abatere generală dela ora obișnuită pentru liturgie. Iar în cazuri de extremă necesitate — boală, călătorie — se întrelasă, căci ad impossibilia nemo tenetur. Și așa, cu puțină oboseală și un strop de interes, preotul Domnului va putea satisface zilnic cuminecării, despre care Sf. Toma zice că „susține viața sufletului, o întărește, îi câștigă bucurie și fericire“.

Pentru a ne putea decide la o apropiere zilnică de sf. liturgie, va trebui doar să avem puțină voință și să înțelegem timpurile cari reclamă pe preot la îndeplinirea cu prisosință a misiunii sale. Cine are fericirea să-i cadă în mână și să citească cârticica: „Sfânta Liturgie“ prelucrată în românește de P. Ion

Gârleanu (Tipografia „Patria“, Oradea Str. Alexandri No. 13) se va decide fără îndoială pentru această jertfă zilnică. Ca atâtea alții, Sf. Liturgie este doar „sufletul bisericii și izvorul vieții harului“ (Lépiciere).

Preoți ai Domnului, la datorie! Ispitiți-vă chemarea, măcar acum. La vremuri noi, ispravnici noi. E un imperativ al vremii.

Pr. V. M. Ungureanu

Praznic luminat la Galda de jos. Mare bucurie și înălțare sufletească au avut credincioșii noștri din frunțașă parohie Galda de jos, de lângă Alba-Iulia, Dumineca trecută. În această zi I. P. S. Mitropolit *Alexandru* a consacrat, prin slujbe de mare pompă și aleasă pietate, marea biserică pe care ei și-o ridicaseră încă prin 1910, sub povața vrednicului păstor sufletească de atunci *Aurel Hulea*, care însă abea acum de curând a putut dobândi podoaba unei foarte reușite picturi, pe care credincioșii au socotit necesar să i-o dea înainte de a fi sfințită prin darul Arhierelui.

Insoțit de canonicii Ioan Moldovan și Iuliu Maior, de diaconii Dr. S. Todoran și Dr. Vesa, precum și de clericii abs. Sălăgeanu și Săsarman, I. P. S. *Alexandru* a plecat din Blaj Sâmbătă la ora 14. În gara Coșlar a fost întâmpinat cu cuvinte de bun sosire de d. prefect al jud. Alba col. Leonida Pop și de prot. V. Urzică, cari erau încadrați de străjerii și credincioșii din loc. La hotarul comunei, o echipă de 30 călăreți împodobiți au salutat și escortat pe Păstorul mare, iar la intrare i-a dorit bun sosire notarul Aurel Hulea. Intregul alai s'a îndreptat spre biserică unde în curând a început slujba de seară și pregătirea sfintei mese pentru consacrare. În cuvinte calde, Păr. mitropolit îndeamnă pe credincioși, să-și sfințească și ei sufletele prin baia pocăinței și să se cuminece la liturgia de mâine în număr cât mai mare, pentruca astfel să se consacre și ei lui Dumnezeu deodată cu casa lor de rugăciune.

Dumineca dimineața mulțimi mari de popor, sosite din jurul întreg, au umplut nu numai biserica ci s-au revărsat, ca valurile

de exemplare și au împrăștiat-o în toate părțile țării locuite de Români.

„Să proclamăm pacea, frățietatea și libertatea“, pe cari să le ceară „totalitatea poporului“. Așa suna proclamația.

În ziua următoare, 26 Martie, Simion Bărbațu a redactat o a doua proclamație către Români: „Să vă adunați în jurul principiului național, aci să stați, de aci să porniți...“

Gvernul din Cluj a interzis adunarea dela Dumineca Tomii, făcând răspunzător pe episcopul Lemenyi, și ordonând ca Aron Pumnul, fiind preot și profesor, să fie pedepsit. Dar în cele din urmă a crezut că nu e bine să oprească cu totul adunarea. A permis deci ca fiecare din cei doi episcopi Români să țină adunarea separat. Zis, dar nu făcut. Episcopul Lemenyi a și convocat-o pe 3/15 Maiu la Blaj, iar Consistorul din Sibiu tot pe 3/15 Maiu și tot la Blaj.

Adunarea s'a ținut în Catedrala din Blaj, unde mereu se auzeau cuvintele: „Trăește încă Dumnezeu neamurilor“. *Alexandru Papiu Ilarian* a oprit pe mulți de a merge acasă încă din Dumineca Tomii.

Dar se apropie ziua de Luni, 3/15 Maiu. Sibienii și Brașovenii, în frunte cu Episcopul Șaguna, sosesc încă de Sâmbăta. La Mănărade întâmpină delegația de Blăjeni trimisă de Lemenyi, anunțând pe Arhieru că tot timpul cât va petrece la Blaj va fi oaspele său.

Tot Sâmbăta a sosit Iancu și Buteanu cu Moșii și Moldovan cu mulțimile de pe Câmpie.

Românii cu lacrimi de bucurie în ochi își adresau reciproc salutul creștinesc: „Hristos a înviat, libertatea a înviat“, și primeau drept răspuns: „Adevărat a înviat“.

Adunării de pe câmp, de sub președinția celor doi Episcopi, i-a premers conferința din Catedrală începută cu invocarea binecuvântării Tatălui ceresc.

Nu este condela care să poată descrie, nici glas omenesc să poată reproduce fidel ce s'a petrecut acolo. Înțelegem mai bine din starea sufletească a celor prezenți, cari au izbucnit într'un singur glas: „Vivat Țara românească, vivat libertatea, trălască libera nașunea română“!

Rostul celor 40.000 Români de pe Câmpia Libertății se desprinde din formula jurământului pe care au rostit-o cu o mână pe inimă, cu cealaltă ridicată, având ochii așintiți spre cer: „Voi susținea totdeauna nașunea română, nu voi lucra niciodată în contra drepturilor și a intereselor ei, ci voi ține și voi apăra legea și limba noastră română, precum și libertatea, egalitatea și frățietatea. Așa să mi ajute Dumnezeu și să-mi dea mântuire sufletului meu Amin“.

Apoi, încheindu-se adunarea, a plecat fiecare pe la casele lor cu nădejdea de mai bine pentru viitor, care deși târziu, dar s'a înfăptuit.

Onorată Asistență,

Cu astfel de prilejuri cel mai în vârstă, cari au trăit mai aproape de marele eveniment a lui '48, varsă câte o lacrimă în semn de aducere aminte și recunoștință pentru conducătorii Românilor și pentru eroii neamului din acea vreme.

În schimb voi, tineret, și mai ales cel școlar, ați venit azi pe acest Câmp, nu ca să plângeți, ci să cinstiți pe înalțații voștri și să vă oțeliți puterile pentru viitorul acestui neam, inspirați din virtuțile conducătorilor și animatorilor din '48. — În viață numai acela reușesc cari au o voință de fier, întemeiată însă pe voința și dreptatea divină.

Pentru voi, tineri elevi, astăzi nu sunt suspendate cursurile. Voi și acuma sunteți în clasă, împreună cu cel care au părăsit demult băncile școlii. Câmpia asta este sala de cursuri, iar Piatra Libertății catedra de pe care ne vorbesc azi toți mucenicii neamului întranși acum 92 de ani pe acest loc.

Din comemorarea zilei de azi se desprind trei mari învățăminte în cari se regăsește chipul și sufletul Românului.

1. Adunarea din '48, putem spune că a fost nu numai a Transilvănenilor ci a Românilor de pretutindeni. Cronicarii au remarcat prezența lui *Alexandru, Russo, Cuza, Bălcescu, Brătianu* și alții, toți de dincolo de Carpați.

Sărbătoarea de azi este a neamului întreg. Este bunicul ori străbunicul evenimentelor na-

împrejurul ei. Aici le-a grăit, din fața bisericii, Arhiereul care săvârșise cu toată pompa, în mare sobor de preoți, sf. liturghie și ritualul consacării.

Deosebită bucurie și mândrie pe vrednicii credincioși din Galda, păstoriți de Păr. Aug. Rășniță: prezența unui mare număr de intelectuali din tot jurul, și mai ales a înaltelor autorități deosebit de bine reprezentate. În frunte cu Ex. Sa gen. *Dănilă Papp* rezentul Mureșului, au fost de față d. prefect al jud. Alba col. L. Pop, d. subprefect Vesa, inspectorii generali Laurențiu Moldovan și Eugen Hulea, primpretorii Bărluțiu și Herlea, preoții din întregul jur, intelectuali din Alba-Iulia, Aiud, Zlatna și Blaj. Deosebit remarcăm prezența Dlui Adrian Oțoiu, adm. al Băncii Naționale din București.

La masa ce a urmat s-au rostit cuvântări bine simțite și bine gândite. S-au subliniat în ele, după dreptate, între altele, vredniciile mari pe care și le-a câștigat pentru biserică și pentru reușita acelei sărbători credinciosul bun și darnic care este d. *Iuliu Albini* din Zlatna, proprietarul actual al minunatului castel din comună, care a aparținut baronilor Kemény.

În zile grele ca cele de azi, clipe de înălțare ca cele dela Galda întăresc sufletele nu numai ale credincioșilor, ci ale tuturor.

Schimbări în guvern. Sâmbăta trecută s'a făcut o ușoară remaniere a echipei minișteriale pe care o prezidează d. G. Tătărescu.

Locul d. Angelescu la Economia națională l-a luat d. *Mircea Cancicov*. Justiția are în frunte pe d. *Aurel Benteoiu* (în locul d. Istrate Micesc). D. *Ion Ilcuș* a luat și interimatul ministerului Aerului și Marinei. Cultele vor fi conduse de d. *Ștefan Ciobanu*, care succede dlui I. Nistor. Toți ceilalți miniștri și subsecretari de Stat și-au păstrat locurile,

ționale celor mai de seamă. Ei se datorește 1877 și 1918, ca timp de pregătire și țintă istorică. De aci s'a aprins candela luptei conștiințe naționale. Poporul românesc aici a constatat, că mult poate el „unit în cuget și'n simțiri”. A plecat hotărât pe drumul trasat de cei mai înțelepți conducători și a realizat independența și unirea Românilor de pretutindeni, atât de dragă nouă tuturor.

2. Adunarea din, 48 n'a creat o revoluție de desființare a drepturilor națunilor conlocuitoare și de distrugere. Nu. În, 48 s'a proclamat o revoluție constructivă și de ridicare la dreptul ce l se cuvenea celei mai îndreptățită dintre toate națiunile Transilvaniei. Papiu Ilarian o spune apriat în a sa „Istoria Românilor”, unde vorbește de 3/15 Maiu: „De când e țara Ardealului, agitațiune ca aceasta nu s'a făcut, nici mai puternică, nici mai cutezătoare, dar nici în spirit mai de pace și de libertate”!

Revoluție făcută în spirit de pace! Așa l făcut Românul. El nu urește de moarte nici pe dușmanul lui. El este crescut în mireasma învățături creștine.

Dacă Românul ar fi un popor răsbunător, după unirea din 1918 ar fi trebuit să curgă șiroale de sânge, în urma răsbunării nouilor stăpâni față de cei vechi. Asta însă nu.

Conducătorii noștri de atunci și cel de azi, fruntea cărora stă însuși M. S. Regele Carol II, călcând pe urmele înalțășilor, stăpâniți de cea mai curată dragoste creștinească, au îndemnat mereu, au stăruit și chiar au poruncit dragostea între toți cetățenii acestei țări, fără deosebire de rasă ori confesiune. Acestei atitudinii înțelegătoare a conducerii românești

lista acestora din urmă întregindu-se cu câteva nume noi. Și anume: *N. Sibiceanu* la culte, *G. Crețoianu* la externe, *N. Păiș* la Marină, *C. Niculescu* la Apărarea Națională și *Achile Diculescu* la departamentul Aerului și Marinei.

Totuși, remanierea nu însemnează nici o schimbare. „Nici guvern nou, nici program nou”, a spus d. Primministru. Se va merge pe drumul apucat, atât în politica internă, cât și în cea externă. „Pe planul intern — a spus d. Gh. Tătărescu — vom urmări mai departe țelurile *politice de destindere*, năzuind să *adâncim unirea și solidarizarea* tuturor conștiințelor românești, iar în domeniul *economic* vom creia *noui organe și noi norme de conducere* și de reglementare a întregii noastre economii, *tot mai împovărată* de urmările războiului și de *nevoile de nelăturat ale schimbului extern*”.

Știri mărunte

Personale. Din ultimul număr al „Curierului Creștin” aflăm că P. Ven. Ordinariat al Clujului și Gherlei a numit administratori parohiali pe următorii preoți nou-hirotoniți: *Ioan Bulbuc* la Bacău, *Ioan Butta* la Nețeni, *Vasile Băltan* la Vișag și *Augustin Bacoșiu* la Sâmpaul.

Examene la Academia teologică din Blaj. Rectoratul Academiei teologice din Blaj face cunoscut pe această cale, că sesiunea pentru examene de licență a fost fixată pe zilele de 3 și 4 Iunie c. *Candidații vor trebui să se prezinte la Rectorat în 3 Iunie, dimineața la orele 8.* — Sesiunea examenelor anuale începe la 1 Iunie și — în chip excepțional — se sfârșește la 15 Iunie, când se va face încheierea anului școlar, după care dată nu se mai pot ținea examene de nici un fel.

se datorește calmul și încrederea ce stăpânește azi în România, pe când în alte țări se cutremură mulțimile în fața zilei de mâine.

Cu astfel de atitudini poporul românesc poate înfrunta orice vremuri, ori cât de grele ar fi ele. Merge pe drumul dreptății dumnezeiești, știind că nimănui nu l-se face ne dreptate.

3 În locul al treilea: să fim gata a ne jertfi oricând pentru neamul acesta românesc și pentru țara noastră mândră și frumoasă. Ea este a noastră, făurită de noi, cucerită de noi, împodobită de noi. — Nu ne-a fost dată în dar, ca să ni-se poată spune: în dar s'o dați. Ea a noastră și gata!

De aceea să știe toată lumea că Românul nu urește; de al altuia nu se atinge, dar pentru ce este al său, fie chiar și un petec de pământ, stăruie, se luptă și chiar moare. „Murim mai bine în luptă cu glorie deplină, decât să fim sclavi iarăși în vechiul nost pământ”.

Onorată asistență, sărbătoarea zilei de 3/15 Maiu trebuie să fie pentru noi, mai ales în zilele de azi, cel mai puternic îndemn de a ne încheia rândurile și a ni le strânge tot mai mult în jurul căpeteniei Statului, care este M. S. Regele Carol II, având la temelie încredere deplină în Tatăl ceresc. Pe El să-L rugăm, ca să reverse haruri îmbelșugate peste neamul nostru, luminând pe conducători în așa fel, ca și din haosul ce ne înconjoară, România, cu tot tezaurul ei sufletesc și național, să lasă teafără. Așa să ne ajute Dumnezeu!

Trălască M. S. Regele Carol II și Măria Sa Marele Voevod Mihailu! Trălască Inaltul Guvern! Sănătate!

Tipografia Seminarului Teologic gr.-cat. Blaj

Mitropolitul Bucovinei a demisionat. „Monitorul Oficial” a publicat, zilele trecute câteva rânduri, care au stârnit cu drept cuvânt vie și generală senzație. Se spune în că I. Psf. *Visarion Puiu*, mitropolitul Bucovinei, a renunțat la înalta demnitate ce ocupă urmând a-și regula drepturile la pensie. Causele nu se cunosc.

Zece Mai la Diciosânmartin. Nici că nu s'a prăznuit cu atâta solemnitate, cu atât marelție și așa căldură ziua de 10 Mai în Diciosânmartin ca în acest an. Poate zilele grele cu perspectivele sombre ce par a ne pândi, au trezit conștiințele tuturor, ca trecând peste divergențele de păreri din trecut, să arete lucruri că în ceasurile grele României sunt un trup și un suflet. După serviciul divin oficiat în arebele biserici, mii de români s'au adunat în spațioasa curte a gimnaziului, în frunte cu toate autoritățile administrative și polițienești. După Tedeum Oficiat la fața locului, serbarul începe cu vorbirea plină de avânt a protopopului *Emil Tatar*, care în graiul său fermecător a tâlcuit minunat însemnătatea acestei zile. Adânc impresionată de cuvântul concentrat și vibrant al protopopului nostru, asistența a rămărit apoi până la sfârșit programul artistic care s'a încheiat cu o frumoasă defilare. (Corespondența)

Locale. Dumineca viitoare, a Sămăntenei, va predica în catedrală Păr. *Dumitru Neda*, canonic mitropolitan.

— Corul și orchestra liceului nostru de băeți, cu 130 elevi, pleacă Vineri la București Sâmbătă, în 25 Mai la orele 18 vor da, sub conducerea încercată a d. Dr. Sig. Toduța, o *audiție muzicală la Radio*, în cadrul „orastrăjerești”. De reușită suntem deplin încredințați, ca și de interesul cu care cititorii noștri vor asculta, în cele sate și orașe, frumosul program artistic pe care-l vor executa tinerii noștri.

Măsuri vrednice de laudă. Ministerul de interne și finanțe au dispus, ca toți conștinii ortodocși cari vor încheia cununie religioasă între 1—15 Iunie c. să fie scutiți de taxele comunale și de cele de timbru. Măsurile s-ar putea extinde, probabil fără greutate, și la cei de altă credință.

— Judecătoria contravențională de pe lângă Prefectura Poliției Capitalei a decis să se întocmească o listă a bețivilor din capitală. Toți închinătorii lui Bacchus își vor vedea numele afișate la toate pivnițele de beuturi, la bodeghe, cârciume și restaurante și — dezastru! — nimeni nu are voie, sub grele pedepse, să mai servească un strop de ambrosie și neotat — Cerem generalizarea dispoziției în toate țara, nu numai la orașe ci și la sate!

Telefonul „Unirii”

Abonamente primite. — *Dela Domnii*: I. Boroș Baia-mare Lei 200 pe anul 1938; A. Papiu, Stoian Lei 250 pe 1938—31 Martie 1939; Fr. Herceg, Mureș Lei 400 pe 1938—1939; I. Iuga, Medias Lei 200 pe 1937; I. Manu, Boereni Lei 400 pe 1938—1939; N. Nechita, Lăpuș Lei 1000, din 1 Iulie 1935—30 Iunie 1940; T. Izsáki, Făgăraș Lei 200 din 1 Aprilie 1940 — 31 Martie 1941; R. Stoica, Hațeg Lei 150 din 1 Aprilie—31 Decembrie 1940; Gh. Tomaziu, Voiniceni Lei 100 din 1 Aprilie—30 Septembrie 1940; Dr. C. Pop, Cluj Lei 500 din 1 Ianuarie 1938—30 Iunie 1940. *Dela următoarele of. parohiale*: Muntele-Băisorii Lei 400 pe 1938—1939; Lunca Cernii-de-jos Lei 400 pe 1938—1939; Finteișul-mic Lei 450 pe 1938 până la 31 Martie 1940; Vintire Lei 400 pe 1939—1940; Tâmpa de jos, Lei 600 pe 1936—1938; Rama Lei 400 pe 1939—1940; Râscruci Lei 600 pe 1938—1940; Gălgău (Sălaj) Lei 600 pe 1938—1940; Groși (Someș) Lei 800 pe 1936—1938; Suplacul-de-Bărcău Lei 600 pe 1937—1939.

Teologia Piaristilor Cluj. Am primit 100 Lei pentru semestrul I. 1940 — Surorile Asumționiste Beius. Am primit Lei 35, abonament din 1 Mai—1 Dec. 1940.